

Windesheim

Jaarverslag 2011

Lectoraat Area Development

Het lectoraat wordt mede mogelijk gemaakt door:

COLOFON

Christelijke Hogeschool Windesheim
Postbus 10090, 8000 GB ZWOLLE, Nederland

Lectoraat : Area Development
Lector : dr. ir. Willem Buunk
Telefoon : (088) 469 8313
Website : www.windesheim.nl/lectoraatareadevelopment
Email : areadevelopment@windesheim.nl

Auteur(s) : Dr. ir. Willem Buunk
Versie : 1.0
Status : definitief
Toegangsrechten : openbaar

April 2012

© Lectoraat Area Development, Christelijke Hogeschool Windesheim

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2011 van het lectoraat Area Development, dat valt binnen het kenniscentrum Technologie. De voorspoedige startfase van het in 2009 gestarte lectoraat heeft geresulteerd in een even zozeer voorspoedige ontwikkeling in 2010 en 2011. De in samenspraak met de regionale overheden gestarte onderzoeksprojecten werden gedeeltelijk afgerond en opgevolgd door nieuwe projecten, waaraan een aantal nieuwe overheidsparticipanten zich hebben aangesloten. Dit duidt erop dat het lectoraat een vaste positie in het regionale kennisnetwerk heeft ingenomen. Het in de lectorale rede van de lector dr. ir. Willem Buunk aangekondigde onderzoek naar de relatie tussen politieke waarden en landinrichting mocht zich in 2011 in landelijke belangstelling verheugen. Tenslotte is in 2011 een onderzoekadviesraad tot stand gekomen, waaraan naast regionale overheden ook universiteiten, kennisinstellingen en het bedrijfsleven deelnemen.

Graag vraag ik uw aandacht voor dit jaarverslag.

Prof. dr. ir. Alexander J. Udink ten Cate
(emeritus hoogleraar Toegepaste Systeemkunde)
Lector - directeur Kenniscentrum Technologie

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE	2
1 INLEIDING	3
2 ONTWIKKELING LECTORAAT AREA DEVELOPMENT	4
2.1 Terugblik 2010.....	4
2.2 De kenniskring.....	4
2.3 Partners & netwerk.....	5
2.4 Onderzoeksadviesraad.....	5
3 ONDERZOEKSPROJECTEN	6
3.1 De ontwikkeling van het vak verkeerskunde in Nederland (promotieonderzoek)	6
3.2 Vechtdal Waarden.....	7
3.3 Regionale Economie en Bereikbaarheid	8
3.4 De Hanzelijn Monitor	10
3.5 Partijpolitieke Waarden.....	12
4 ONDERWIJSACTIVITEITEN	14
5 ACTIVITEITEN	15
5.1 Activiteiten binnen Windesheim.....	15
5.2 Activiteiten verricht in de vakwereld	16
5.3 Publicaties (en pers).....	17
6 FINANCIËN	18
6.1 Toelichting financiën.....	18
BIJLAGEN	19
Bijlage 1 - Onderzoekslijnen vertaald in diverse projecten	19

1 Inleiding

Zoals al in het voorwoord omschreven, na een voorspoedige start in 2009, de opbouw van het lectoraat in 2010, stond 2011 in het teken van de verdere uitbouw van het lectoraat Area Development. In 2011 zijn een aantal projecten afgerond en zijn er in samenwerking met regionale stakeholders nieuwe projecten opgestart. Het onderzoek naar de relatie tussen politieke waarden en landinrichting heeft zich in 2011 onder landelijke belangstelling ontwikkeld tot speerpunt voor kennisontwikkeling binnen het lectoraat.

In het jaarverslag van 2011 wordt aandacht besteed aan de ontwikkeling van het lectoraat in hoofdstuk twee en in hoofdstuk drie wordt de voortgang van de onderzoeksprojecten. Verder leest u de aansluiting van het lectoraat met het onderwijs in hoofdstuk vier en wordt het jaarverslag afgesloten met een financieel overzicht. De concrete resultaten en activiteiten van het lectoraat Area Development in 2011 zijn ook terug te lezen in dit jaarverslag.

Naast het afronden van diverse projecten is er een onderzoekadviescommissie gevormd waar naast de regionale overheden ook universiteiten, kennisinstellingen en het bedrijfsleven in participeren. Tevens is de begeleiding van promovendi ter hand genomen, waarbij in de loop van 2012 aan twee promoties binnen het lectoraat vorm zal worden gegeven. Door de samenwerking met de minor Watermanagement en de Post-HBO opleiding Stedenbouwkundige Techniek en Planning is het goed mogelijk gebleken studenten op een zinvolle manier te laten participeren in het onderzoek.

2 Ontwikkeling lectoraat Area Development

2.1 Terugblik 2010

Het jaar 2010 stond in het teken van de opbouw van het onderzoeksprogramma, het bijeenbrengen van de kenniskring en de start van onderzoeksprojecten. Het netwerk dat in 2010 is opgebouwd, heeft zich gecontinueerd in 2011 in de samenstelling van de Onderzoeksadviesraad en in diverse bijeenkomsten. Bijvoorbeeld het samenkomen van ondernemers in Raalte. Veel van wat in 2010 in gang is gezet, is in 2011 in uitvoering gebracht. Een nieuw groot project waarvan in 2010 de verkenning is gestart en in 2011 volledig uitgewerkt en opgezet is, is de Hanzelijn Monitor.

2.2 De kenniskring

De personele samenstelling van het lectoraat was in 2011 als volgt:

Naam	Functie	FTE
dr. ir. W.W. (Willem) Buunk	Lector	0,5 fte
drs. M.R. (Marcus) Popkema	Promovendus	0,0 fte
drs. ing. E.M. (Erwin) Bezembinder	Docentonderzoeker	0,2 fte
L.M.C. (Marloes) van der Weide, MSc.	Junioronderzoeker	0,8 fte
J.G. (Gertine) Nakken	Projectassistente	0,5 fte

Ten opzichte van 2010 hebben zich een aantal veranderingen voorgedaan binnen de personele samenstelling.

Marcel Rompelman (docentonderzoeker) maakt per januari 2011 geen onderdeel meer uit van de kenniskring, omdat hij zich meer wil concentreren op zijn werk als docent en onderwijsteammanager.

Annick de Vries (Twynstra Gudde) werkt als toegevoegd onderzoeker in de kenniskring op basis van detachering, ten behoeve van de uitvoering en afronding van het onderzoek naar waarden in de regionale economie.

Voortbordurend op het vertrek van Marcel is in 2011 een vacature uitgezet voor een onderzoeker met kennis op het gebied van regionale economie. Per 1 januari 2012 wordt de kenniskring uitgebreid met een onderzoeker regionale economie, dr. Marijn Molema, voor een omvang van 2 dagen in de week. Als het budget voor 2012 het toelaat wordt nog ruimte benut om de kenniskring te versterken door middel van een (tijdelijke) inhuur. Structureel is waarschijnlijk een uitbreiding mogelijk voor een dag in de week.

Erwin Bezembinder heeft een promotiebeurs toegekend gekregen van NWO die aan hem is uitgereikt op 21 december 2011 door staatssecretaris Halbe Zijlstra. De beurs stelt hem in staat vanaf augustus 2012 zijn aanstelling bij de kenniskring met 2 dagen in de week uit te breiden ten behoeve van het promotieonderzoek. Beoogd promotor is prof. dr. ir. Eric van Berkum van de Universiteit Twente (vakgroep Verkeer en Vervoer, faculteit constructieve wetenschappen). Lector Willem Buunk zal als dagelijks begeleider en beoogd copromotor fungeren. Erwin blijft ook als onderzoeker voor enkele andere onderzoeksprojecten van het lectoraat actief.

Marcus Popkema heeft per september 2011 een sabbatical opgenomen om te werken aan zijn promotie, welke juli 2012 afgerond zal worden. Marcus zal vanaf september 2012 geen onderdeel meer uitmaken van de kenniskring.

Binnen de afdeling van de ondersteuning van het lectoraat is er ook geschoven. Per 1 december 2011 is Linda Schulte aangesloten bij het Kenniscentrum en ondersteunt tot op heden het lectoraat Area Development waarbij Gertine Nakken nog het financiële gedeelte voor haar rekening neemt. Verder gaat Gertine zich richten op de subsidieaanvragen in zijn totaliteit en de aansturing van de projectassistenten van het kenniscentrum.

2.3 Partners & netwerk

Het lectoraat wordt voor de duur van 4 jaar (2010-2014) financieel en inhoudelijk gesteund door een partnerschap met de provincie Overijssel en de Kamer van Koophandel Oost Nederland. Daarnaast zijn intentieafspraken gemaakt over de samenwerking op projectbasis met de adviesbureaus Goudappel Coffeng, DHV, Twijnstra Gudde en BMC, in het bijzonder met onderdelen van die bureaus die in de regio Oost Nederland actief zijn.

2.4 Onderzoeksadviesraad

Op 26 september 2011 heeft de eerste bijeenkomst van de Onderzoeksadviesraad plaatsgevonden. Alle leden waren aanwezig, op een lid na (met afmelding wegens omstandigheden). Het karakter van de bijeenkomst stond in het teken van kennismaken met elkaar en met de onderzoeksaanpak van het lectoraat. Er ontstond een levendige discussie, met bruikbare vragen en ideeën voor de onderzoeksaanpak. Over de inrichting van vervolgbijeenkomsten is afgesproken telkens een duidelijke vraag voor te leggen aan de Raad en een actieve inhoudelijke bespreking, bijvoorbeeld van een onderzoeksrapport van het lectoraat.

3 Onderzoeksprojecten

Er zijn binnen de programmalijn, Gebiedsontwikkeling, drie langjarige onderzoekslijnen waarin kortlopende onderzoeksprojecten zoveel mogelijk na elkaar geschakeld wordt. Dit leidt tot verdieping van inzicht en stapsgewijze vernieuwing van de praktijk van gebiedsontwikkeling:

1. *Maatschappij en Landschap*

Vormen van gebiedsontwikkeling die nauw samenhangen met de grote maatschappelijke wens voor een mooi landschap en met de verantwoordelijkheid voor het duurzaam functioneren van het natuurlijk systeem en de waterhuishouding.

2. *Economie en Bereikbaarheid*

Vormen van gebiedsontwikkeling die in belangrijke mate bepaald wordt door de groei van mobiliteit, de bereikbaarheid van de plek in de regionale netwerken en door de opkomst van de kenniseconomie. Innovatie wordt gezocht in procesaanpak en methoden die het schakelen tussen netwerk en plek vergemakkelijken in de keuzes over de versterking van de regionale economie van deze regio's.

3. *Politieke Waarden*

De rol van maatschappelijke en politieke waarden in ruimtelijk beleid en gebiedsontwikkeling, maar in het bijzonder de waarden die verbonden zijn met de belangrijkste partijpolitieke stromingen in Nederland. Het doel van deze onderzoekslijn is om politieke waarden beter hanteerbaar te maken voor professionals die vanuit verschillende expertisevelden, ook elk met eigen sets van waarden, een bijdrage leveren aan gebiedsontwikkeling.

In bijlage 1 vindt u een overzicht hoe de onderzoekslijnen zich hebben vertaald in diverse projecten.

3.1 *De ontwikkeling van het vak verkeerskunde in Nederland (promotieonderzoek)*

Projectleider en onderzoekers

- drs. Marcus Popkema 0,4 fte (promovendus)
- prof. Dr. J.W. Schot (hoogleraar Geschiedenis van de Techniek, TU Eindhoven, promotor)
- dr. ing. G.P.A. Mom (UHD TU Eindhoven, co-promotor)
- dr. ir. Willem Buunk (dagelijkse begeleiding, co-promotor)

Beschrijving van het project

Onderzoek naar de ontwikkeling van de discipline verkeerskunde in Nederland. Dit onderzoek naar de herkomst van dit vak staat in de traditie van het wetenschap- en techniekonderzoek. In dit soort onderzoek wordt een hechte verwevenheid verondersteld tussen wetenschap en technologie en de hedendaagse samenleving. Tevens draait het om de totstandkoming en legitimatie van wetenschapsbeoefening. Het doel van het onderzoek is om de ontwikkeling van de Nederlandse verkeerskunde te beschrijven en te begrijpen. In dit onderzoek zijn de volgende vragen relevant: welke mensen begonnen met het werk dat we nu verkeerskunde noemen, en hoe omschreven ze hun werk? Door wie werden ze gesteund? Op welke wijze zochten ze steun? Lukte dat? Wat gebeurde er met hun opvattingen over het werk? Aan de hand waarvan werden organisaties op het vlak van de verkeerskunde opgericht? Het onderzoek wordt uitgevoerd vanuit een historisch-sociologische invalshoek.

Voortgang 2010

In 2010 is de eerste conceptversie van het hoofdstuk over de geschiedenis van het verkeerskundeonderwijs geschreven, besproken en verbeterd. Het daarvoor benodigde archiefonderzoek is verricht. Daarnaast is archiefonderzoek voorbereid over de verkeerskundige adviesbureaus. Met de TU zijn afspraken gemaakt over de inbedding van het promotieproject in de kenniskring van het lectoraat Area Development met de 'dagelijkse begeleiding' (elke 2 a 3 weken) door lector Willem Buunk. De afstemming van de begeleiding wordt verankerd door gezamenlijke begeleidingsgesprekken met de promotors in Eindhoven, waarbij de promotor natuurlijk het primaat behoudt in de begeleiding.

Looptijd van het project

De promotie wordt in 2012 voorzien.

Gerealiseerde subsidies

Interne financiering.

Stand van zaken

Het onderzoek is in de fase van uitvoering en afronding van empirisch onderzoek in archieven en interviews met sleutelactoren uit het vak. Ondertussen wordt geschreven aan concept hoofdstukken over ontwikkeling van verkeerskunde onderwijs en over de rol van beroepsorganisaties. Begin 2012 volgen de concept hoofdstukken over de rol van de Dienst Verkeerskunde en over de rol van adviesbureaus.

3.2 *Vechtdal Waarden*

Projectleider en onderzoekers

- dr.ir. Willem Buunk 0,1 fte (projectleider)
- Marloes van der Weide MSc 0,1 fte (junior onderzoeker)

Aantal bij het project betrokken studenten

Zes studenten uit de Minor Watermanagement.

Beschrijving van het project

Het onderzoek richt zich op een forse ruimtelijke herinrichtingopgave in het Overijsselse Vechtdal. In het Masterplan Ruimte voor de Vecht wordt een programma van projecten en ingrepen voorgesteld die het rivierregime van de Vecht weer meer natuurlijk moet maken. Daarmee moet het mogelijk zijn om de toename van waterafvoer door klimaatverandering te verwerken. Het onderzoek richt zich op de relevante sets van professionele en politieke waarden die een rol spelen in de toekomstige keuzedilemma's in de uitwerking en uitvoering van het Masterplan Ruimte voor de Vecht. De onderzoeksvragen zijn gericht op:

1. Inzicht verwerven in de toekomstige keuzedilemma's in de uitwerking en uitvoering van het programma Ruimte voor de Vecht
2. Reconstructie van de dominante waarden, zoals die nu in het masterplan 'Ruimte voor de Vecht' en achterliggende visies, deeluitwerkingen en onderbouwing zijn vastgelegd
3. Verfijning van die sets van waarden, waarvan verwacht kan worden dat deze een rol spelen in de keuzedilemma's rond de Ruimte voor de Vecht

Looptijd van het project

1 juni 2010 – 30 april 2012

Samenwerkingspartners
Provincie Overijssel

Beschrijving van de output

Wetenschap en onderzoek - Het project moet laten zien dat het mogelijk is om aan de hand van een discoursanalyse inzicht te verwerven in de sets van waarden die relevant zijn in de specifieke context van het Vechtdal. Daarbij staan in het bijzonder de sets van waarden centraal die onderscheiden kunnen worden in beleidsvelden van waterbeheer, natuur, landschap en cultuurhistorie, landbouw en recreatie. Daarnaast wordt verwacht dat een set van waarden in beeld gebracht kan worden die te maken heeft met procesopvattingen over samenwerking. Dit wordt vastgelegd in een onderzoeksrapport.

Professionele praktijk - Voor de praktijk moet het onderzoek voorstellen voor procesinterventies opleveren. In het bijzonder het aanvullen van ontbrekende sets van waarden, waarvan verwacht kan worden dat deze een rol spelen in toekomstige keuzesituaties (uitvoering van het programma en keuzes over projecten, zoals het al dan niet verbreden van sluizen in de Vecht).

Onderwijs en scholing - Voor het onderwijs biedt het onderzoek een context voor de Minor Watermanagement, waarin met de River21 benadering wordt gewerkt aan een integrale benadering voor rivierbeheer. De inzichten uit het onderzoek kunnen leiden tot actualisering of verfijning van de River21 benadering.

In 2010 is het verkennende onderzoek uitgevoerd (documentatie, verkenningstakeholders), is de documentanalyse vrijwel volledig uitgevoerd en zijn interviews met stakeholders uitgevoerd. Daarnaast zijn diverse bijeenkomsten van het beleidsproces bijgewoond (participerende observatie). De resultaten van documentanalyse en interviewronde is verwerkt in conceptversie van het onderzoeksrapport. Daarin worden de 4 belangrijkste 'verhaallijnen' geïdentificeerd en worden de achterliggende waardensets gereconstrueerd. De inzichten in de belangrijkste waardensets die een rol spelen in het programma Ruimte voor de Vecht worden in 2011 een werkbijeenkomst met betrokkenen verder aangescherpt.

Gerealiseerde subsidies

100% gedekt uit eigen middelen en de meerjarige partnerbijdrage van het Lectoraat.

Stand van zaken

Het onderzoek is afgerond. De verslaglegging en het formuleren van de bevindingen neemt nog enige tijd in beslag. Halverwege 2012 wordt het rapport opgeleverd.

3.3 Regionale Economie en Bereikbaarheid

Projectleider en onderzoekers

- dr. ir. Willem Buunk 0,1 fte (projectleider)
- Marloes van der Weide MSc 0,2 fte (junior onderzoeker)
- ir. Erwin Bezembinder 0,1 fte (docent)

Aantal bij het project betrokken studenten

20 studenten uit de KBS Variantenstudie van de Minor Verkeerstechniek.

Beschrijving van het project

De centrale vraag van het onderzoek luidt: Welke zijn de belangrijkste (dominante) ruimtelijk-economische waarden en bereikbaarheidswaarden die worden aangetroffen in de regionale (gebieds)ontwikkelingsstrategieën van overheden, bedrijven en belangenorganisaties in de regio Overijssel?

Het onderzoek wordt uitgevoerd in vier fasen :

1. Quick-scan van bronnen van ruimtelijk-economische waarden en bereikbaarheidswaarden in de provincie Overijssel;
2. Definitie en quick-scan van ruimtelijk-economische waarden en bereikbaarheidswaarden in de provincie Overijssel;
3. Reconstructie van dominante (sets van) bereikbaarheidswaarden en ruimtelijk-economische waarden voor de casus;
4. Presentatie van ruimtelijk-economische waarden en bereikbaarheidswaarden

In het onderzoek worden de inzichten van de analyse van de regionale strategieën verdiept met de analyse van twee casussen: de A1 zone en de N35 corridor.

Dit onderzoek bestaat uit een aantal stappen. Eerst wordt regiobreed onderzocht welke strategieën overheden, bedrijven en andere actoren hebben op het gebied van bereikbaarheid en ruimtelijke economie. Deze strategieën geven inzicht in de waarden en waardensets die deze actoren hanteren wanneer zij wezenlijke keuzes moeten maken. Vervolgens wordt dit algemene beeld getoetst aan de hand van de casus A1-zone Agenda en de gebiedsontwikkeling van de rijksweg 35 nabij Raalte. De vragen die hierboven gesteld zijn, worden voor beide projecten beantwoord. Aan de hand van deze toetsen kan bepaald worden of de er bepaalde algemene strategieën, waardensets en keuzedilemma's zijn of dat dit per project verschilt.

Looptijd van het project

1 september 2010 – 31 juni 2011

Samenwerkingspartners

- Provincie Overijssel
- Gemeente Deventer
- Regio Twente
- Kamer van Koophandel Oost Nederland

Beschrijving van de output

Wetenschap en onderzoek - De wetenschappelijke uitkomst van het onderzoek is een overzicht van de meest voorkomende netwerkwaarden die veelvuldig een rol spelen in keuzedilemma's in bereikbaarheid en regionale economie.

Professionele praktijk - Voor de praktijk worden de voorwaarden voor een overzichtelijke presentatie opgespoord, die hanteerbaar is in keuzedilemma's in bereikbaarheid en regionale economie. Deze wordt in het bijzonder met het oog op de casus getest. Het ontwikkelen van een overzichtelijke presentatie moet in vervolgonderzoek vorm krijgen.

Onderwijs en scholing - Aangepaste opdracht voor het jaarlijkse onderzoek naar de verkeerssituatie N35 bij Raalte de voor studenten verkeerskunde. Inzichten uit het onderzoek worden verwerkt in verdere actualisatie en verscherping van de opdracht met het oog op de regionale component van de inrichtingsopgave van het wegensysteem rond Raalte.

In de periode september – december 2010 is de eerste fase van documentonderzoek uitgevoerd. Uit verschillende nationale documenten en provinciale documenten blijkt dat een belangrijke strategie voor ruimtelijke economie is gericht op de doorstroombaan van Overijssel. In deze strategie wordt Overijssel gezien als een poort tussen Randstad en het Noorden enerzijds en tussen Randstad en Duitsland anderzijds. Om deze doorstroombaan te kunnen vervullen, is het van belang dat de verschillende rijks- en spoorwegen in de provincie verdragingsvrij zijn. Deze strategie hoort niet alleen bij de ruimtelijke economie, maar ook bij de bereikbaarheid. Een ander voorbeeld van een strategie in de regio Overijssel is de

herstructurering van bedrijventerreinen. Het grootste deel van de bedrijventerreinen in de regio is toe aan renovatie. Modernere bedrijventerreinen hebben een aantrekkelijker vestigingsklimaat, waardoor meer bedrijven zich in Overijssel zullen vestigen. Hierdoor zal de regio economisch groeien. Het lectoraat is in november bezig de verhaallijnen op regionaal niveau uit te werken en een overzicht te maken van de aanwezige waarden en waardensets.

Gerealiseerde subsidies

Gedekt uit eigen middelen en de meerjarige partnerbijdrage van het Lectoraat.

Stand van zaken

Het onderzoek heeft vertraging opgelopen en sluit onvoldoende aan op de expertise trekkend onderzoeker Erwin Bezembinder. De keuze is gemaakt om het project te splitsen in een verkennend onderzoek naar de regionale strategieën en achterliggende waarden betreffende de bereikbaarheid en een verkennend onderzoek naar de regionale strategieën op het gebied van de ruimtelijk-economische ontwikkeling. Voor dat laatste project is Annick de Vries als extern ingehuurde onderzoeker aangetrokken. Het eerste project wordt door Erwin Bezembinder uitgevoerd en heeft een meer actuele en gericht inbedding gekregen onder de noemer "Anders kijken naar bereikbaarheid". De omslag van knelpunt gericht investeren naar kansgericht investeren ter versterking van netwerkrelaties is tot kernvraag van het onderzoek gemaakt.

3.4 De Hanzelijn Monitor

Projectleider en onderzoekers

- dr. ir. Willem Buunk 0,1 fte (projectleider)
- Marloes van der Weide MSc 0,2 fte (junior onderzoeker)
- ir. Erwin Bezembinder 0,1 fte (docent)
- drs. Jochem Hilhorst, drs. Sjoerdieke Feenstra en drs. Ferry Otto zijn als docenten bouwkunde, resp. economie betrokken bij de uitvoering van delen van het onderzoek.

Aantal bij het project betrokken studenten

Nog niet van toepassing.

Beschrijving van het project

Een meerjarig onderzoek naar de effecten van de Hanzelijn en de daarmee direct samenhangende ontwikkelingen (aanleg van de N23, stations, bypass Kampen, stationsontwikkeling Zwolle) op de regionaal-economische positionering van Dronten, Kampen, Lelystad en Zwolle. Lelystad komt op 40 minuten reistijd van Amsterdam en Groningen te liggen. Lelystad en Zwolle worden rechtstreeks met elkaar verbonden en Dronten krijgt voor het eerst toegang tot het spoorwegennetwerk. De effecten van een nieuwe spoorlijn op het mobiliteitsgedrag in de regio is belangrijk om te onderzoeken. In termen van reistijd, bereikbaarheid en modal split. Belangrijker voor de gemeenten zijn de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en op werkgelegenheid. Daarbij is een belangrijke vraag wat de spoorlijn betekent voor kantoorontwikkeling. In de monitor worden een aantal heel verschillende gevolgen van de Hanzelijn in beeld gebracht: de verschuiving van de grens van de regionale arbeidsmarkten, het verzorgingsgebied van onderwijsinstellingen (ROC's, CAH Dronten, Windesheim Zwolle en Windesheim Almere, de aantrekkelijkheid van en vraag naar vestigingslocaties voor kantoren en andere bedrijvigheid, de ontwikkeling van vastgoedwaarde op locaties waarvan het bereikbaarheidsprofiel verandert (in het bijzonder de stationsomgevingen, maar mogelijk ook andere plekken) en de mentale oriëntatie van beleidsmakers en bestuurders: de strategische beleidskaart van de steden, de regio.

Looptijd van het project

Vorbereiding Oktober 2010 – April 2011. Uitvoering november 2011 – juni 2015

Samenwerkingspartners

- Gemeente Dronten
- Gemeente Kampen
- Gemeente Lelystad
- Gemeente Zwolle
- Mogelijk de provincie Flevoland, ProRail en NS
- Partners provincie Overijssel en Kamer van Koophandel Oost Nederland.
- Daarnaast wordt verkend of er een rol is voor adviesbureaus waarmee het lectoraat samenwerkt, i.h.b. Goudappel Coffeng.

Beschrijving van de output

Wetenschap en onderzoek - De wetenschappelijke opbrengst van het onderzoek schuilt in:

- modelmatige verbetering van inzicht in effecten spoorinfrastructuur, ten opzichte van beter modelmatige analyses van effecten van wegeninfrastructuur;
- een meerjarige effectanalyse van een project waaraan MKBA's en andere ex ante evaluaties ten grondslag liggen. Een confrontatie van de onderzoeksuitkomsten;
- onderzoekend ontwerp en ontwerpend onderzoek naar veranderingen in de mentale oriëntatie op ruimtelijke ontwikkelingsstrategieën.

Professionele praktijk - Een jaarlijkse stand van zaken als een soort "staat van de Hanzelijn" geeft beleidsmakers inzicht in de mate waarin verwachtingen uitkomen en geeft reflectie op de veranderende mentale oriëntatie van beleidsmakers en beslissers voor (dan) toekomstige gebiedsontwikkeling. In verdiepende presentaties en workshops worden onderzoeksgegevens geconfronteerd met praktijkkennis over effecten van de Hanzelijn.

Onderwijs en scholing - Voor onderwijs wordt een groot project in de directe omgeving van de Hogeschool ontsloten. De toegevoegde waarde schuilt daarbij in de mogelijkheid voor een multidisciplinaire onderlinge confrontatie van de verschillende typen effecten die elk met een geëigende onderzoeksbenadering in beeld zijn gebracht.

Gerealiseerde subsidies

Er is een subsidie voorstel neergelegd Het project moet geheel worden gefinancierd door de betrokken gemeenten en wellicht ProRail of andere belanghebbenden bij de Hanzelijn. Gesprekken worden begin 2011 afgerond.

Stand van zaken

In 2011 is het onderzoeksteam samengesteld voor de nulmeting. Het team is aan de slag gegaan met het operationaliseren van de onderzoeksaanpak en de voorbereiding van de onderzoeken. Het team bestaat uit Willem Buunk (projectleiding), Marloes van der Weide (verkenkend onderzoek), Erwin Bezembinder (met studenten verkeerskunde), Jochem Hilhorst (met studenten bouwkunde, i.s.m. Sjoerdieke Feenstra) en Ferry Otto (met studenten MER). Veel tijd is besteed aan het uitwerken van de opzet voor de opdrachtgevers en de organisatie van de samenwerking van de opdrachtgevers onderling. Het onderzoeksvoorstel van de Hanzelijn Monitor is na intensief overleg met de contactpersoon van de gemeente Lelystad en collega's van Bedrijfseconomie aangescherpt. De opgestelde onderzoeksvragen zijn aangescherpt en de praktisch uitwerking van de onderzoeksaanpak is in hoofdlijnen aangegeven. Met de gemeente Lelystad als penvoerder voor de vier Hanzelijn gemeenten is gewerkt aan de overeenkomst en de financiering. In de fase van uitvoering is het de bedoeling dat niet de gemeente Lelystad, maar Zwolle penvoerder wordt voor de vier Hanzelijn gemeenten. Tevens is er voor gezorgd dat alle middelen voor de uitvoering van de komende vier jaar helder zijn. In januari 2012 wordt gestart met het onderzoek.

In mei is er een overleg met betrokkenen van de gemeente Zwolle geweest. Daarin is de vraag neergelegd of er een mogelijkheid bestaat om een verbinding te leggen met een ander initiatief vanuit de gemeente, namelijk de IJsseldelta Monitor. Er is aangegeven dat de Hanzelijn Monitor een andere invalshoek heeft,

maar dat het onderzoeksteam bereid is mee te denken over het verbreden van de database. De IJsseldelta Monitor kan hier vervolgens ook gebruik van maken. Er volgt een gesprek met Cor van Gasteren (Zwolle) en mensen van de Stichting IJsseldelta Monitor (Rabobank en Nysingh advocaten). De gemeenten zoeken nog naar de volledige financiering. Afgesproken is dat het onderzoeksteam hierin helpt door onze contacten met NS en ProRail te delen.

Op 7 december heeft de feestelijke ondertekening van het convenant van de gemeenten Zwolle, Kampen, Dronten en Lelystad en het contract voor opdrachtverlening aan Windesheim plaatsgevonden.

De gemeente Almere heeft aangegeven ook mee te willen doen en met mede financiers KvK, GEF en Provincie Flevoland moet ook de rest van het contract vastgelegd worden door de penvoerder Zwolle. Met het KpVV, onderdeel van CROW, onderdeel van het ministerie van I&M is contact gelegd voor een subsidiebijdrage. Dat wordt door KpVV nader uitgewerkt rondom het vraagstuk van de terugblik op MKBA's en onderkennen van de mogelijkheden voor verbetering van MKBA's. Het initiatief ligt aan de kant van KpVV om met ambtenaren van het ministerie van I&M tot een stap te komen.

3.5 Partijpolitieke Waarden

Projectleider en onderzoekers

- Dr.ir. Willem Buunk 0,1 fte (projectleider)
- Marloes van der Weide MSc 0,2 fte (junior onderzoeker)

Aantal bij het project betrokken studenten

18 studenten van de post HBO opleiding stedenbouw en ruimtelijke ordening (na overleg met coördinator cursus en indien inpasbaar in het studieprogramma).

Beschrijving van het project:

Het onderzoek moet inzicht bieden in de belangrijkste sets van partijpolitieke waarden over inrichting, beheer en gebruik van ruimte. Het gaat dan om de politieke waarden in algemene zin, zoals die gehanteerd worden in discussie en besluitvorming over strategisch ruimtelijk beleid en concrete ruimtelijke projecten. Het doel van het onderzoek is een hanteerbaar overzicht te bieden, waarmee de bijzondere invulling en situationele variëteit van keuzedilemma's in ruimtelijk beleid en gebiedsontwikkeling beter begrepen kunnen worden.

Looptijd van het project

Voorjaar 2010 – najaar 2011

Samenwerkingspartners

- Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen van de Rijksuniversiteit Groningen
- De Argumentenfabriek
- Ministerie van IenM

Beschrijving van de output

Wetenschap en onderzoek - De toepassing van waardesystemen en -indelingen uit de culturele theorie en de sociale psychologie in een inhoudelijke analyse en overzicht van sets van waarden waarvan verwacht kan worden dat ze in partijpolitieke stromingen benut worden. Toepassing van inhoudelijke politicologische inzichten op de planologie.

Professionele praktijk - Voor de praktijk wordt een overzichtelijk en praktisch hanteerbaar en toepasbaar overzicht gemaakt van politieke waarden die veelvuldig voorkomen in keuzedilemma's over inrichting, beheer en gebruik van ruimte.

Onderwijs en scholing - Voor onderwijs werkvormen leren studenten verschillende partijpolitieke sets van waarden te herkennen in standpunten en in praktijksituaties. Daarnaast wordt geëxperimenteerd met het zich verplaatsen in andere sets van waarden dan de waarden die de eigen opvattingen weerspiegelen.

Gerealiseerde subsidies

€ 28.000 door het Ministerie IenM.

Stand van zaken

De onderzoeksopzet en de subsidieaanvraag voor het onderzoek naar Partijpolitieke Waarden over de Ruimtelijke Ordening en Gebiedsontwikkeling is na overleg met het ministerie van I&M aangepast en voor een subsidieaanvraag ingediend. De informele bevestiging van akkoord kon uiteindelijk niet geheel gestand doen. Dat is jammer, maar de toezegging is voor het grootste deel van het gevraagde bedrag en dit houdt in dat we toch gaan proberen het project uit te voeren. De financiën worden nog op een rij gezet. Een officiële bevestiging volgt begin juni 2011. Ondertussen wordt gestart met de voorbereiding van de uitvoering met een planning middels een startbijeenkomst met betrokkenen van Rijksuniversiteit Groningen (DNPP) en De Argumentenfabriek.

De uitvoering van het onderzoek naar Partijpolitieke Waarden over de Ruimtelijke Ordening is in september 2011 van start gegaan. Een uitgebreide documentanalyse is uitgevoerd door Marloes en Willem. Tevens zijn er twee denksessies georganiseerd door de Argumentenfabriek. Op basis van de uitkomsten wordt door hen in nauwe samenwerking met de onderzoekers van de kenniskring gewerkt aan de waardenkaart, een attractief vormgegeven overzicht van politieke waarden die relevant zijn voor Ruimtelijke Ordening en Gebiedsontwikkeling. In overleg met het ministerie van I&M wordt in januari 2012 een derde werksessie georganiseerd, waarin de toepassing van de waardenkaart RO wordt beproefd in praktijksituaties. Aan de hand daarvan kan ook de handreiking worden opgesteld. De afronding van het project is voorzien in februari 2012.

4 Onderwijsactiviteiten

Het lectoraat heeft geen "eigen" minor, maar werkt nauw samen met de minor Watermanagement (opleiding Civiele Techniek) en de minor Projectmanagement (opleiding Bouwkunde). In beide minoren wordt een bijdrage gegeven aan het onderwijs. Studenten worden in ruime mate ingezet in leeronderzoektrajecten ten behoeve van de onderzoekprojecten.

Daarnaast is de lector als voorzitter van de examencommissie en gastdocent sterk betrokken bij de curriculumherziening en kwaliteitsbewaking, van de post-hbo leergang Stedenbouwkundige Techniek en Ruimtelijke Planning.

Project Vechtdalwaarden - Onderwijs en scholing

Voor het onderwijs biedt het onderzoek een context voor de Minor Watermanagement, waarin met de River21 benadering wordt gewerkt aan een integrale benadering voor rivierbeheer. De inzichten uit het onderzoek kunnen leiden tot actualisering of verfijning van de River21 benadering.

Project Bereikbaarheid en Regionale Economie - Onderwijs en scholing

Aangepaste opdracht voor het jaarlijkse onderzoek naar de verkeerssituatie N35 bij Raalte de voor studenten verkeerskunde. Inzichten uit het onderzoek worden verwerkt in verdere actualisatie en verscherping van de opdracht met het oog op de regionale component van de inrichtingsopgave van het wegensysteem rond Raalte.

Project De Hanzelijn Monitor - Onderwijs en scholing

Voor onderwijs wordt een groot project in de directe omgeving van de Hogeschool ontsloten. De toegevoegde waarde schuilt daarbij in de mogelijkheid voor een multidisciplinaire onderlinge confrontatie van de verschillende typen effecten die elk met een geëigende onderzoeksbenadering in beeld zijn gebracht.

Politieke Waarden - Onderwijs en scholing

Voor onderwijsvormen die studenten leren verschillende partijpolitieke sets van waarden te herkennen in standpunten en in praktijksituaties. Daarnaast wordt geëxperimenteerd met het zich verplaatsen in andere sets van waarden dan de waarden die de eigen opvattingen weerspiegelen.

Minor

Onderzoeker Marloes van der Weide verzorgt in het eerste semester twee onderwijsmomenten. Een onderwijsmoment in het kader van het vak Onderzoeksmethoden voor drie groepen van de zes groepen tweedejaars BE&T. De studenten worden begeleid in het maken van een onderzoeksvoorstel, het uitvoeren van een klein onderzoek en onderzoeksrapportage. Daarnaast verzorgt zij de minor Watermanagement (18 deelnemers). Er zijn 12 deelnemers met een programma waarbij het vak Research & Area Development een verdieping van onderzoeksvaardigheden wordt gegeven. De studenten moeten een kwalitatief onderzoek opzetten, uitvoeren en presenteren.

Post-HBO Verbindende Stedenbouw

Lector Willem Buunk levert een bijdrage aan de herontwikkeling van de post HBO opleiding STRP onder de nieuwe titel Verbindende Stedenbouw. De aanmeldingen verliepen niet voorspoedig, maar met een forse extra inspanning kan de cursus in februari 2012 met 16 deelnemers starten. In de minor projectontwikkeling is op 7 december een startcollege gegeven ten behoeve van de KBS over gebiedsontwikkeling. Daarna volgt de begeleiding en eindbeoordeling van het project in januari/februari.

5 Activiteiten

5.1 Activiteiten binnen Windesheim

- *12 januari Onderzoeksseminar BE&T*
Afgelast. Beoogd spreker Hans Peter Benschop van de Provincie Overijssel was verhinderd. De seminar is verplaatst naar 16 maart.
- *12 februari werkcollege voor post HBO STRP*
Lector Willem Buunk heeft een werkcollege verzorgd (een dagdeel) voor de post HBO STRP. De politieke omgeving van gebiedsontwikkeling in Leeuwarden stond centraal, met een oefening aan de hand van het collegeakkoord en de verkiezingsprogramma's van politieke partijen. Het resultaat is een vijftal ruimtelijke visies op een deelgebied van Leeuwarden, elk vanuit een eigen partijpolitiek perspectief.
- *16 februari Onderzoeksseminar BE&T*
Een seminar over onderzoek van studenten naar de bruikbaarheid van visualisatietechnieken voor besluitvorming over ruimtelijke projecten en van de participatie daarover. Met twee deelnemers van de Provincie Overijssel nog nader gesproken over mogelijke onderzoeksvragen die hun ervaring met de N340 oplevert. De seminar werd verzorgd door Joris Vermaesen.
- *1 februari start van vijf Afstudeerprojecten (AP's) in het kader van het lectoraat Area Development.*
Twee projecten over het beheer van waterwegen met aandacht voor proces, omgeving en keuzedilemma's. Twee projecten over het herontwikkelingsmogelijkheden van leegstaande kantoorgebouwen (Zwolle, resp. Almere). Het laatste project over de duurzaamheid in mobiliteitsbeleid. Bij de begeleiding van elk van de AP's is in ieder geval een onderzoeker van het lectoraat betrokken.
- *16 maart Onderzoeksseminar BE&T*
Seminar over de toekomstverkenning van bestuurlijke processen en burgerschap in Overijssel. Verzorgd door Hans Peter Benschop van Trendbureau Overijssel.
- *6 april Tussentijdse presentatie Afstudeerprojecten onder leiding van lector Willem Buunk*
Korte presentaties van studenten met aansluitend discussie onderling en met de begeleidende docenten en onderzoekers.
- *16 mei Onderzoeksseminar BE&T*
Thema: Duurzaam Ondernemen, verzorgd door lector Thomas Adelaar.
- *Onderzoeksseminars 26 oktober*
Seminar door verkeerskundedocent Lucas Harms is niet doorgegaan en verplaatst naar 21 december. Vanwege veel afmeldingen is ook deze komen te vervallen. Lucas zal in februari 2012 alsnog een seminar over zijn onderzoek voor het SCP verzorgen.
- *Onderzoeksseminar BE&T*
Marcus Popkema heeft op 26 november een seminar verzorgd over een onderdeel van het promotieonderzoek Dienst Verkeerskunde - het onderzoek naar de verkeerskundige adviesbureaus.

5.2 Activiteiten verricht in de vakwereld

- *28 januari 2011*
Willem Buunk heeft een dagdeel verzorgd van de leergang van de Regioacademie.
- *12 februari 2011*
Gesprek met initiatiefnemers van de Regioacademie over intensivering van de samenwerking en/ of vernieuwing.
- *28 januari 2011*
Erwin Bezembinder en Willem Buunk zijn aanwezig geweest bij een bijeenkomst van de kantorenwerkgroep van de Hanzelijn gemeenten. Bespreking van concept onderzoeksvoorstel en afspraken over financiering.
- *14 februari 2011*
Vorbereiding en gespreksleiding Willem Buunk van een werksessie over de rol van het bedrijfsleven in de realisatie van de IJmeerverbinding en de daarmee verbonden gebiedsontwikkeling, in het kader van de schaa sprong Almere. Het betreft een opdracht van de KvK Flevoland.
- *8 maart 2011 lector Werkgroep leegstand kantoren Amersfoort*
Willem Buunk heeft de bijeenkomst bijgewoond van de werkgroep leegstand kantoren Amersfoort bijgewoond. Bijdrage aan gedachtevorming over pilot aanpak structurele leegstand kantoren in Amersfoort van de Taskforce Innovatie, KvK Midden Nederland, provincie Utrecht en gemeente Amersfoort. Contact via Jan Stegeman (Windesheim).
- *24 maart & 31 maart presentatie "De stad, de regio en de politiek"*
Door lector Willem Buunk als aftrap voor een dagdeel van de Nicis Masterclass Strategie voor de gemeente Zwolle, voor twee groepen.
- *27 april 2011 presentatie "Revolutie in de Ruimtelijke Ordening"*
De economische crisis schopt ruimtelijke plannen omver voor een hoor- en werkcollege verzorgd in het kader van Studium Generale voor een groep van 4 en 5 Havo/VWO leerlingen van het Gerrit Rietveldcollege (Utrecht).
- *13 mei 2011 seminar Wastemanagement, transport en urban development*
Lector Willem Buunk is gespreksleider van het seminar Wastemanagement, transport en urban development voor een delegatie uit Goa, India in de Observant in Amersfoort (International Conference & Showcase Event bij het Jazz festival).
- *Op 16 september 2011* heeft het lectoraat AD in samenwerking met de KvK Oost Nederland een bijeenkomst voor ondernemers uit Raalte georganiseerd. Onderzoeker Erwin Bezembinder heeft een presentatie verzorgd over het onderzoek naar regionale economie en bereikbaarheid. Met lector Willem Buunk is daarna gediscussieerd over de omslag in het beleid van een knelpuntgericht investeren naar kansgericht investeren. Met de ondernemers is gesproken over wat dit betekent voor de argumentatie die moet worden opgebouwd voor investeringen in infrastructuur.
- *Op 28 september 2011* heeft lector Willem Buunk op uitnodiging van de Tweede Kamer deelgenomen aan een rondtafelgesprek (hoorzitting) met deskundigen uit de wetenschap over de Structuurvisie Infrastructuur & Ruimte. Voorafgaand is per e-mail aan de partners in de regio gevraagd om input naar het deskundigenoordeel zo mogelijk wat te kunnen kleuren met voorbeelden uit de regio. De uitkomsten zijn op de website van het lectoraat gepubliceerd.
- *Op 30 september 2011* is de bestuurdersbijeenkomst van het project Ruimte voor de Vecht georganiseerd door de provincie Overijssel. Zo'n 75 raadsleden, statenleden, wethouders, gedeputeerden, waterschapsbestuurders en vertegenwoordigers van belangenorganisaties namen daar aan deel. De stand van zaken van het samenwerkingsprogramma Ruimte voor de Vecht is gepresenteerd. Aansluitend verzorgde lector Willem Buunk de gespreksleiding voor de plenaire discussie tussen aanwezige raadsleden en statenleden en de leden van de bestuurlijke stuurgroep. Bij de voorbereiding van het programma is gebruik gemaakt van inzichten uit het onderzoeksproject Vechtdalwaarden van het lectoraat Area Development.

5.3 Publicaties (en pers)

- Buunk, W.W. 2011 Politieke hervorming van de ruimtelijke ordening, in: S&RO 2011/01, blz. 20-23 ViB 2011 De visie van Erwin Bezembinder in Verkeer in Beeld 2011/... blz. 39
- Buunk, W.W. 2011 Beleidstoerisme – Column op www.gebiedsontwikkeling.nu, gepubliceerd op xx mei 2011
- Douwes, D. en R. Meerhof 2011 Ineens verdween een heel ministerie; Reconstructie - dood van de ruimtelijke ordening; in de Volkskrant (Het Vervolg, blz. 6) van 14 mei 2011 met citaten van lector Willem Buunk
- Buunk, W.W. (2011) Hoogwaardig OV geleidt stedenbouw in Zürich in: RO magazine (29)9, blz. 14-15
- Buunk, W.W. (2011) Politieke keuze voor internationaal perspectief. Themanummer Structuurvisie Infrastructuur & Ruimte in: SRO 5/2011, blz. 45-48
- Buunk, W. en M. van der Weide (2011) Herijking noopt tot keuzes over natuur in: IPO milieuwerk (20/3), blz. 6

6 Financiën

Lectoraat Area Development (7830)	Budget 2011	Realisatie 2011
Resultaat	14	-7
Baten	186	193
<i>Windesheim bijdrage¹</i>	149	149
<i>Promotiegelden</i>	0	0
<i>Partnerbijdrage KVK & Provincie Overijssel</i>	38	38
<i>Overige baten</i>	0	6
Kosten	172	200
<i>Personeelskosten</i>	142	163
<i>Overige kosten</i>	30	-1
<i>Doorgeschoven werkzaamheden 2011</i>	0	38

6.1 Toelichting financiën

Resultaat

In dit overzicht geeft het resultaat een negatieve uitkomst weer. Dit heeft te maken met de financiële afhandeling van het project Partijpolitieke Waarden. In 2011 zijn wel kosten gemaakt voor dit project, echter worden de opbrengsten in 2012 gegeneerd.

Baten

De promotiegelden staan op dit overzicht op € 0 k, omdat deze post geboekt wordt bij het Kenniscentrum Technologie. Vanuit het Kenniscentrum Technologie is € 30 k beschikbaar gesteld voor het promotietraject van Marcus Popkema.

Kosten

De post 'doorgeschoven werkzaamheden 2011' wordt gedekt vanuit de inkomsten uit het jaar 2011, die door een vertraging in de aanstelling van een nieuwe onderzoeker pas konden worden uitgevoerd bij aanvang van 2012. Het gaat in het bijzonder om werkzaamheden in het kader van de projectenlijnen voor Regionale Economie en de Hanzelijn Monitor. Om deze projecten volgens plan uit te voeren wordt de personele inzet in 2012 met dit bedrag vergroot.

Partnergelden

De partnergelden á € 38 k zijn in 2011 besteed aan de volgende projecten:

- Vechtdal Waarden
- Opstart Hanzelijn Monitor
- Regionale Economie & Bereikbaarheid

¹ Windesheim bijdrage wordt berekend op basis van de IPA-gegevens (aantal studentinschrijving Techniek & ICT opleidingen)

Bijlagen

Bijlage 1 - Onderzoekslijnen vertaald in diverse projecten

Projectnaam	Periode	Omvang/Subsidie Windesheim	Subsidieverstrekker/ Type project/ Opmerkingen
LAD-1.1 Vechtdalwaarden	2010-2012	--	Provincie Overijssel/ R&D project/ Afgesloten 2012
LAD-1.2 Ruimtelijke kwaliteit Vechtdal	2012-2013	intern	R&D project
LAD-2.1 Anders kijken naar bereikbaarheid	2010-2012	intern	R&D project
LAD-2.2 Ruimtelijke economie	2011-2012	intern	KvK ON/R&D project
LAD-2.3 Hanzelijn monitor	2011-2013	80/80	Gemeenten Zwolle, Kampen, Lelystad/ Evaluatief onderzoek
LAD-2.4 Waarde(n)volle clusterpolitiek	2012	intern	R&D project
LAD-3.1 Partijpolitieke waarden	2011-2012	60/23	Ministerie I&M/ Research project
LAD 3.2 Politieke besluitvorming	2010-2012	n.t.b.	Prov. Overijssel, gemeenten, adviesb.
LAD-3.3 Waardengericht onderzoek en Wordcloud software	2012	intern	haalbaarheidsonderzoek
LAD-4 Ontwikkeling vak verkeerskunde in NL	-2012	intern	Promotieonderzoek/ Research project
LAD-5 Optimal network design for urban traffic junctions	2012-2015	300/140	NWO-beurs/ Promotieonderzoek/ Research project